

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1894. Andra Kammaren. N:o 29.

Torsdagen den 12 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående uppskof i vissa fall med tillämpning af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

§ 2.

Efter föredragning vidare af herr *A. Hedins* i gårdagens sammanträde bordlagda motioner, hänvisades motionen n:o 168 till statsutskottet och n:o 169 till lagutskottet.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången:
konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 5 och 6; samt
statsutskottets memorial och utlåtanden n:is 37, 38, 39 och 40.

§ 4.

Till behandling företogs härefter statsutskottets memorial n:o 41, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens sjunde hufvudtitel.

Sedan kamrarne vid behandlingen af statsutskottets utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet, stannat i olika beslut beträffande en af Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen under titeln »Telegrafverket» gjord framställning, så hade

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

statsutskottet, för afgörande af frågan medelst gemensam omröstning, i nu föreliggande memorial föreslagit följande voteringsproposition:

(Forts.)

»Den, som vill, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag må på det sätt bifallas, att Riksdagen *dels* med godkännande af de vid detta memorial (bil. 1) fogade utgiftsstater för telegrafverket, att tillämpas år 1895, samt af de vilkor för de nya aflöningsarnas åtnjutande, som enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1894 tillstyrkts, *dels ock* med förklarande, att af telegrafverkets medel må tills vidare utgå till telegrafverkets pensionsinrättning ett årligt bidrag af 20,000 kronor och till telegrafverkets enke- och pupillkassa jemväl ett årligt bidrag till belopp, utöfver det i sådant hänseende nu utgående, af 1,000 kronor, må, under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behofvet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafverkets medel, till telegrafverket för år 1895 anvisa enahanda belopp, 2,870,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegramportoafgifter samt telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter för året beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å dessa inkomster uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i hvad den afser telefonväsendets inordnande i telegrafverket och dermed sammanhängande förändringar i telegrafverkets stater, icke af Riksdagen bifallits, hvarjemte Riksdagen beslutit att, med beräknande af telegrafverkets utgiftsstater för år 1895 till följande belopp, nemligen:

aflöningsstaten.....	Kr.	951,900: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	4,600: —
pensions- och understödsstaten	»	112,320: —
underhållsstaten	»	284,800: —

tillsammans Kr. 1,353,620: —

samt under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i dessa stater göra de jemkningar, som kunna finnas af behofvet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafmedlen, till telegrafverket för år 1895 anvisa enahanda belopp, 1,370,000 kronor, hvartill telegrafinkomsterna för året blifvit af Kongl. Maj:t beräknade, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å telegrafinkomsterna uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för

telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring.»

Häremot hade reservation anmälts af herrar *H. Andersson* i Nöbbelöf, *S. G. von Friesen*, *P. Pehrson*, i Törneryd, *N. Petersson* i Bruntorp, *A. P. Danielson* och *N. Nilsson* i Skärhus.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ordet begärdes af

Herr von Friesen som yttrade: Herr talman! Kammaren behagade erinra sig de kamrarnes skiljaktiga beslut, om hvilka fråga är i den nu föredragna voteringspropositionen. Kongl. Maj:t hade föreslagit, att telefonväsendet skulle inordnas i telegrafverket — i följd deraf hade det blifvit nödvändigt att på ordinarie stat uppföra nya tjänstemän, det hade blifvit nödvändigt att göra en omreglering af löneförhållandena på telegrafverkets stat. Detta anställande af nya tjänstemän och denna omreglering af löneförhållandena hade icke varit nödvändiga, derest icke telefonväsendet inordnats i telegrafverket. Första Kammaren beslutade i hufvudsak i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, endast i något fall gjorde den någon ändring i den af Kongl. Maj:t föreslagna lönestaten. Första Kammaren utgick derifrån, att telefonväsendet nu borde inordnas i telegrafverket, och beslutade med stöd af den förutsättningen den nya stat för telegrafverket, som nu är bifogad voteringspropositionen. Andra Kammaren åter ansåg, att för närvarande telefonväsendet icke borde inordnas i telegrafverket; och en följd deraf blef naturligtvis under de gifna förhållandena, att densamma ansåg, att staten för telegrafverket borde förblifva sådan, som den hittills varit, och att telefonväsendet fortfarande borde stå ensamt under telegrafstyrelsen och Kongl. Maj:t, så att Kongl. Maj:t finge, såsom hittills, fri dispositionsrätt öfver telefonabonnementsafgifter och samtalsafgifter. Med dessa medel skulle enligt detta beslut Kongl. Maj:t, såsom hittills, bestrida utgifterna för telefonväsendet, så väl hvad beträffar förhöjningen af lönerna på grund af telefongöromål för förut anstälde telegraf-tjänstemän som för tilldelandet af arfvoden åt nya, för telefonen ensam erforderliga tjänstemän och personal äfvensom för nybyggnader och reparationer för telefonväsendet jemte öfriga utgifter, som för detsamma kunde komma i fråga.

Det är således klart, att Första Kammarens beslut utgår från helt annan förutsättning än Andra Kammarens. Första Kammarens beslut utgår från den förutsättningen, att telefonväsendet skall inordnas under telegrafverket, och Andra Kammarens från den förutsättningen, att telefonväsendet *icke* skall inordnas under telegrafverket.

Nu är det ju i många fall, såsom herrarne hafva sig väl bekant, mycket svårt att afgöra, när en statsutskottsfråga, i hvilken

Ang. en vo-
teringspro-
position för
gemensam
omröstning.
(Forts.)

kamrarne stannat i olika beslut, skall afgöras genom gemensam votering eller icke. Regeringsformen säger, att statsregleringsfrågor, i hvilka kamrarne fattat skiljaktiga beslut, skola afgöras på detta sätt. Den fråga, som nu föreligger, är icke någon statsregleringsfråga. Den inverkar icke på den budget, som skall antagas af innevarande Riksdag. Båda kamrarnes beslut hafva medgifvit Kongl. Maj:t rätt att i de fastställda staterna göra de jemningar, som kunna finnas af behovet påkallade, och båda kamrarne hafva gifvit Kongl. Maj:t fri dispositionsrätt öfver det öfver-skott, som kan uppstå för telegrafverket och för telefonväsendet. På budgeten inverkar således denna fråga icke, och den är icke en statsregleringsfråga.

I riksdagsordningen heter det, att frågor rörande statsutgifter, i hvilka kamrarne stannat i olika beslut, skola afgöras genom gemensam votering. Man skulle då möjligen kunna anse, att här är fråga om en statsutgift. Ja, det är det också; men det är icke utgiften, som voteringen skulle gälla, om det blefve gemensam votering, ty utgiften kan blifva lika stor, vare sig Första Kammarens eller Andra Kammarens beslut blir gällande. Det är således i sjelfva verket icke om utgiften, som voteringen kommer att ega rum. Emellertid kan det måhända synas tvifvelaktigt, med hänsyn till riksdagsordningens föreskrift, huruvida här gemensam votering bör ske eller icke. Då har man ju att i främsta rummet se på redan förefintlig praxis i förevarande hänseende. Gör man det, så finner man, att den varit i hög grad vexlande. Det synes mig då, att man här egentligen har att hålla sig till sjelfva frågans egen innebörd, och att man har full rätt att låta den praktiska hänsynen blifva afgörande vid bestämmandet om huruvida nu gemensam votering skall ega rum eller icke.

Om gemensam votering skulle anställas mellan Första Kam-marens beslut, som är grundadt på den förutsättningen, att telefonväsendet skall inordnas under telegrafverket, och Andra Kam-marens beslut, som är grundadt på den förutsättningen, att telefonväsendet *icke* skall inordnas under telegrafverket, så kommer man i sjelfva verket att votera mellan två beslut, som icke äro med hvarandra jemförliga. Ty hvilken stat Andra Kam-maren skulle vara villig att antaga, under förutsättning att telefonväsendet skall sättas på ordinarie stat, det vet man icke; den frågan har icke varit föremål för diskussion i Andra Kam-maren, och den har icke *kunnat* med den uppfattning, som i Andra Kam-maren gjort sig gällande, vara föremål för öfverläggning inom kammaren. Om man äfven inom Andra Kam-maren hade utgått från den förut-sättningen, att telefonväsendet skulle inordnas i telegrafverket, så är det ingalunda sagdt, att Andra Kam-maren skulle varit belåten med den stat, som nu här föreligger; tvärtom är jag öfver-tygad om att Andra Kam-maren i många hänseenden skulle hafva haft en uppfattning, olika med den, som i den af Första Kam-

maren godkända staten gjort sig gällande. Jag vill erinra om frågan angående fördelningen af aflöningsförmånerna i lön och tjänstgöringspengar. I den af Första Kammaren antagna staten är det ett genomgående drag, att tjänstgöringspenningarna skulle sättas till $\frac{1}{4}$ och lönen till $\frac{3}{4}$. Men på senare tiden har i Andra Kammaren allt mera gjort sig gällande den uppfattningen, att tjänstgöringspengarna böra sättas till $\frac{1}{3}$ och lönen endast till $\frac{2}{3}$ af hela aflöningen. Äfven i åtskilliga andra frågor, såsom med afseende på antalet löneklasser för stationsföreståndare, med afseende på antalet platser inom hvarje löneklass o. s. v., skulle utan tvifvel vidlyftiga debatter utspunnit sig i Andra Kammaren, och andra beslut fattats — det har jag anledning att tro — ände, som nu föreligga i den af Första Kammaren godkända staten.

Det är således, såsom jag redan förut framhållit, mellan två med hvarandra icke jemförliga beslut, som voteringen skulle ske, om nu gemensam votering skulle ega rum. Jag har hört mot denna min framställning, och jag väntar mig äfven i dag, den invändningen, att för den, som har den uppfattning angående den vid voteringspropositionen fogade lönestaten, som jag sålunda förmodat skulle hafva blifvit Andra Kammarens, för den händelse den der pröfvats, återstår ju att afslå den föreliggande, af Första Kammaren beslutade staten och rösta nej vid voteringen. Men frågan hade dock kommit i ett helt annat läge, om staten varit föremål för debatt och öfverläggning inom kammaren, än det hvarti den nu skulle komma, då den icke alls varit af kammaren behandlad.

Jag tror således, att det icke vore en naturlig sak, icke en praktisk sak, att här anställa en gemensam votering. Och då jag anser, att bestämmelserna i grundlagen äro så sväfvande i detta fall, att af dem ingen bestämd slutsats i frågan kan göras, och då jag tillika vet, att praxis med afseende på dessa voteringsfrågor varit mycket vexlande och tvifvelaktig, så tror jag, att man här med skäl bör kunna ställa sig på den praktiska ståndpunkten, och om man det gör, synes ingen tvekan böra råda derom, att här icke gemensam votering bör förekomma.

Herr talman! På grund af hvad jag nu anfört får jag hemställa, att kammaren med ogillande af statsutskottets uppfattning, att frågan bör afgöras genom gemensam votering, måtte afslå den föreslagna voteringspropositionen.

Häruti instämde herrar *Nilsson* i Skärhus och *Pehrson* i Törneryd.

Vidare anförde:

Herr *Persson* i Mörarp. Herr talman, mine herrar. Det lär icke vara tvifvel underkastadt, att frågan är omtvistad,

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

huruvida här skall voteras eller icke, i synnerhet efter åhörandet af de utaf den siste talaren framhållna skäl. Men jag ber att få nämna, då herrarne finna åtskilliga reservanter mot utskottets förslag, hvori utskottet hemställt till kamrarne om frågans afgörande genom gemensam votering, att anledningen, hvarför jag icke låtit anteckna mig såsom reservant, utan röstat för framläggandet af ifrågavarande voteringsproposition, är den, att jag icke med min röst kunnat understödja det inom utskottet gjorda yrkandet att rent af der afslå voteringspropositionen. Jag ansåg det nemligen icke vara rätt, att statsutskottet från sin ståndpunkt skulle hafva helt enkelt undertryckt att ärendet skulle framkomma till kamrarne och att kamrarne på så sätt skulle undandragits möjligheten att pröfva ärendet. Följden hade, såsom herrarne behagade finna, om en sådan uppfattning gjort sig gällande, blifvit, att om 12 ledamöter mot 12 stannat mot hvarandra och om den mening, som ville afslå voteringspropositionen, genast hade blifvit öfvervägande, hade naturligen icke kamrarne kommit i tillfälle att pröfva, huruvida ärendet skulle afgöras genom gemensam omröstning eller icke. Detta är anledningen, hvarför jag röstat för att ärendet borde aflemnas i det skick, hvori det nu befinner sig. en uppfattning, som jag tror äfven är riktig.

Beträffande sjelfva saken, så nämnde jag nyss, att man säkerligen kan tvista om huruvida det skall voteras eller icke, och jag ber i det hänseendet få nämna, att oberoende af den omständigheten att en utgift icke inverkar på statsregleringen eller en utgift utgår direkt från statsmedel, har vid åtskilliga tillfällen, och särskildt då det var fråga om ny lönestat för lotsverket, Riksdagen beslutat, att gemensam omröstning skulle företagas. Jag tror, att, om man vill drifva denna fråga riktigt långt fram och på sin spets, det skall blifva möjligt att för framtiden i besluten inlägga sådana förutsättningar och sådana bestämmelser, hvarigenom det snart sagdt skall blifva omöjligt att få gemensam votering till stånd, då det gäller löneregleringar, ty man skall nog kunna hitta på sådana bestämmelser och förutsättningar, som skola omöjliggöra dessa gemensamma omröstningar. Jag vill i det hänseendet öfverlemnna till kammarens afgörande, huruvida sådant kan vara rätt lämpligt i afseende å samarbetet mellan kamrarne.

Jag har, herr talman, i sak icke något yrkande att framställa, utan jag har endast velat angifva anledningen, hvarför jag uti statsutskottet icke velat vara med om att utskottet skulle undertrycka möjligheten för kamrarne att få fatta beslut rörande denna fråga.

Herr Ljungman: Mig förefaller det bra besynnerligt att, när Kongl. Maj:t förelagt Riksdagen till antagande en stat, i

hvilken föreslagits flera nya tjänster på ordinarie stat äfvensom förhöjning af löner m. m., och kamrarne nu om densamma stannat i olika beslut, frågan icke skulle afgöras genom gemensam votering. Mig förefaller det deremot alldeles klart, att gemensam votering *skall* ega rum, och jag vet knappt, huru man ens skall kunna komma ifrån den.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Beträffande den omständighet, att i Andra Kammarens beslut förekommer en fras om telefonväsendets inordnande i telegrafverket, så synes den mig icke vara af den innebörd, att derigenom den gemensamma voteringen *kan* förhindras.

För min del anhaller jag att få hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr J. A. G. Fredholm: Herr talman! Jag hade i sammanhang med denna fråga väckt en motion; men jag begärde icke ordet, då frågan förelåg till behandling i kammaren, oaktadt min motion blifvit af vederbörande utskott afstyrkt. Jag gjorde det icke, därför att min motion grundade sig på den förutsättning, att kammaren skulle lemna sitt bifall till den af Kongl. Maj:t föreslagna organisationen. Men då utskottet hade afstyrkt bifall till den föreslagna organisationen, och då det under diskussionen visade sig att kammaren omfattade utskottets åsigt, ansåg jag det vara öfverflödigt, att jag yttrade mig med afseende å min motion, men hade jag kunnat föreställa mig att man skulle komma att anse, att den ifrågavarande organisationen icke var genom kammarens beslut förfallen utan att denna fråga skulle komma att göras till föremål för gemensam votering, så skulle jag nog vid frågans behandling hafva bjudit till att få något afseende fäst på hvad jag i min motion yrkade.

Jag anhaller att få förena mig med herr von Friesen uti hans yrkande.

Herr Hedin: Då jag instämt i den af herr Fredholm vid riksdagens början väckta motionen, så associerar jag mig också med honom i den enligt min tanke alldeles rigtiga anmärkning, han för sin del gjort.

För öfrigt skall jag be att beträffande frågan i dess helhet få göra några erinringar.

Det är utan tvifvel ganska rigtigt, såsom den förste talaren yttrade, att grundlagens bestämmelser i detta afseende äro oklara och omtvistliga, men ännu värre är att, utan någon af grundlagen alldeles nödvändigt dertill gifven anledning, praxis varit så förunderligt vexlande under nästan hela tiden af nu gällande riksdagsordnings tillämpning.

Jag skall tillåta mig, herr talman, att derpå anföra några exempel.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

År 1867 hade utskottet afstyrkt och Andra Kammaren för sin del afslagit en motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående en norrländsk skogskomit  och om beviljande af »behöfliga medel» för detta ändamål. Första Kammaren biföll motionen med det tillägg, att de behöfliga medlen skulle fixeras till ett förslagsanslag af 5,000 kr. Och derom r dde på den tiden   Första Kammarens sida intet tvifvel, att detta vore en fråga, som skulle göras till föremål för gemensam omröstning.

Om vi  ter gå till 1890, då statsutskottet hade hemstält, att Riksdagen skulle bevilja ett extra anslag af 1,500 kronor för utredning af frågan om upprättande af ett allmänt svenskt kundg relseblad, ett förslag, som, om det hade blifvit Riksdagens beslut, alldeles icke på något sätt skulle hafva inkr ttat på Kongl. Maj:ts rätt,  ftersom Kongl. Maj:t var befogad att begagua sig af anslaget eller icke, så finna vi, att Första Kammaren då hyste en helt annan mening om den frågan: »skall denna sak» — det var dock en ren statsregleringsfråga — »göras till föremål för gemensam omröstning eller icke?» och att kammaren, för att förebygga en gemensam votering, helt enkelt ogillade voteringspropositionen.

Då grundlagen i sig sjelf är oklar, dess bestämmelser mycket omtvistade, och då denna oklarhet blifvit ytterligare förvärrad genom motsägelser under många års praxis, så ligger deruti efter min tanke en anledning att så mycket som möjligt inskränka användningen af den gemensamma omröstningen, till dess man antingen genom grundlagsändring eller på praktikens v g kommit till något mera fixa grunds tser, än dem man nu har. Och det är billigt att erkänna, att Första Kammaren i det hänseendet har föregått Andra Kammaren med exempel, som icke böra för Andra Kammaren vara förlorade. Om kammarens ledamöter erinra sig förhållandena  r 1890 med den då å bane varande l roverksfr gan, så torde de lätt förstå, hvad jag menar.

H r föreligger nu framför allt en stor organisationsfråga. Men organisationsfråga kan betyda mer än ett. Jag håller före, att grundlagen icke gifver någon anledning till att anställa gemensam votering rörande sjelfva principen af en ny organisation, och något sådant  r det just, som det h r är fråga om, när Kongl. Maj:t föreslagit att inordna telefonväsendet under telegrafverket och på basis häraf fastställa definitiv lönereglering. Det är en principiel organisationsfråga. Deremot kan man visserligen, om man så vill, kalla för en organisationsfråga ett förslag från Kongl. Maj:t om t. ex. tillökning med en eller par embetsmän i ett redan upprättadt verk eller om förhöjning i l nen f r en embetsman, men en sådan detaljfråga som den: »skall en ytterligare tjensteman tillsättas i det verket, eller skall l nen höjas för en tjensteman i t. ex. landtbruksstyrelsen?»  r dock något helt annat än den: »skall en särskild landtbruksstyrelse inrättas?»

På samma sätt förhåller det sig med det förslag, hvarom man nu ifrågasätter, att kamrarne skulle votera gemensamt. Det är en stor organisationsfråga. Det är icke en sådan detalj af organisationen, som kan kallas för en vanlig statsregleringsfråga.

Nu är det visserligen sant, att det kan anföras exempel på, att man har voterat om organisationsfrågor. Man har gjort det om kommerskollegium. De skäl, som anfördes första gången den frågan var före — det var år 1875 — mot antagande af voteringspropositionen, de stå efter min tanke lika ovederlagda kvar, som de hvilka anfördes när frågan andra gången var före. Man har voterat om en sådan fråga som förvandlingen af förvaltningen af sjöärendena till, hvad den nu heter, »marinförvaltning». Men, märk väl, hvad gälde den gemensamma voteringen? Kamrarne voro för det första ense om sjelfva omorganisationsåtgärden, vidare voro de ense om beloppet af den summa, som skulle anlås, ett från 28,400 till 38,600 kr. förhöjdt belopp, skiljaktigheten, som stod kvar att afgöra genom gemensam omröstning — och det var väl ingen annan resurs att använda, för att icke kamrarnes öfverensstämmande beslut skulle förvandlas till rakt ingenting — gälde ordet »hufvudsakligen» och ingenting vidare. Första Kammaren hade nemligen framför orden: »på de i utskottets utlåtande angifna grunder» inskjutit ordet »hufvudsakligen», hvilket icke förekom i Andra Kammarens beslut. Det var en utväg, för att ett af båda kamrarne i hufvudsak, både hvad princip och anslagsbelopp angår, fattadt beslut icke skulle förvandlas till intet. Men organisationen beslöts samerligen icke i den gemensamma voteringen i någon annan mening än den, att man kan säga, att hade icke kamrarne voterat gemensamt om ordet »hufvudsakligen», så hade alltsammans förfallit. Men icke kan man väl säga, att man derigenom afgjort en organisationsprincip, ty den var, lika som anslagets belopp, bestämd genom särskilda beslut af hvardera kammaren.

A andra sidan om man säger, att här är en statsregleringsfråga, väckt af Kongl. Maj:t, och, att då kamrarne om densamma fattat olika beslut, den bör afgöras genom gemensam omröstning, huru kan det då komma sig, att när Kongl. Maj:t föreslår — det skedde 1873 — i proposition om de allmänna läroverken, att det tvåklassiga läroverket i Örnsköldsvik skall förändras till treklassigt, och kamrarne i frågan stanna i olika beslut och utskottet föreslår proposition för gemensam votering, huru kan det, säger jag, komma sig, att Första Kammarens talman vägrar proposition på propositionen för den gemensamma omröstningen? Jag undrar, hvilket som mest tydligt kan karakteriseras som en organisativ fråga, den nu föreliggande frågan om telefonväsendet eller den nyssnämnda om tillägg af en klass och en lärare vid det lilla läroverket i Örnsköldsvik, för att nu icke tala om en hel mängd af andra sådana exempel.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en vöteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Jag vill för min del proklamera den satsen, att principen för en organisation icke hör under gemensam vötering, men att man heller icke får tänja ut begreppet och termen organisation derhän, att den skulle innebära, att, om Kongl. Maj:t begär vare sig en löneförhöjning eller tillökning af antalet tjänster i en redan befintlig organisation, man skulle kalla äfven det en organisationsfråga och der tillåta sig att vägra gemensam omröstning. Detta är, synes det mig, någonting annat än frågan om sjelfva grundvalen och principen för en ny organisation.

Jag har hört sägas, att man trott sig kunna af en vötering år 1882, som rörde lotsverket, draga den konsekvensen, att äfven här gemensam vötering skulle ega rum. Det är emellertid alldeles skiljaktiga förhållanden. Jag har särskild och personlig anledning att komma i håg den saken. År 1877 begärde Kongl. Maj:t, att Riksdagen skulle tillåta, att de i 1876 års kungörelse angående pensionering af flottans befäl, underbefäl och vederlikar fastställda grundsatserna skulle få tillämpas äfven vid pensionering af lotsstyrelsens personal och lotsverkets befäl och underbefäl. När den propositionen framlades 1877, tillät jag mig i en motion påpeka, att Riksdagen icke rimligtvis kunde bifalla denna Kongl. Maj:ts framställning, emedan Riksdagen då skulle fastställa en pensionering grundad på lönestater, som icke blifvit af Riksdagen pröfvade och fastställda, utan blott af Kongl. Maj:t, och Riksdagen afslog äfven pensioneringen 1877. Frågan kom tillbaka till Riksdagen 1882, och hvad som då var hufvudsaken, var pensioneringen. Ty i det hänseendet upprepade den kongl. propositionen 1882, hvad som i den kongl. propositionen af år 1877 föreslagits. Men Kongl. Maj:t drog då äfven försorg om att söka åtminstone formaliter undanröjda det hinder, hvarpå propositionen af 1877 strandat, i det Kongl. Maj:t på samma gång begärde, att Riksdagen skulle fastställa de af Kongl. Maj:t redan utfärdade staterna för lotsstyrelsen och lotsverkets befäl och underbefäl. Om dessa frågor stannade båda kamrarna i olika beslut, och ärendet blef föremål för gemensam vötering. Men det var alls icke någon organisationsfråga, huruvida personalen vid lotsverket skulle få pension efter samma grund, som 1876 fastställdes för flottans befäl och underbefäl. Icke heller var det någon organisationsfråga, att Riksdagen skulle från den stunden få taga del i fastställandet af stater, som derförinnan hade varit utfärdade af Kongl. Maj:t ensam. Derutinnan finnes sålunda icke, så vidt jag kan upptäcka, någon jemförlighet mellan denna kasus och det fall, som nu föreligger.

Jag skall endast be att få tillägga ett enda ord, nemligen att mig förefaller, som om här skulle finnas en fråga, som verkliga skulle kunna göras till föremål för gemensam omröstning, nemligen frågan om att anvisa 25,000 kr. för beredande af semester åt vissa telegraftjänstemän. Jag kan icke se annat, än att,

då Kongl. Maj:t i detta afseende gjort en framställning, som af Första Kammaren blifvit bifallen, men af denna kammare afslagen, densamma bör blifva föremål för gemensam omröstning.

Det är väl icke alldeles så bestämdt, vare sig genom grundlagens bud eller genom praxis, att man icke får klyfva voteringsresultaten i kamrarna, när man skall uppgöra en proposition för gemensam votering. Jag skall be att få anföra ett exempel på, till hvilka underliga äfventyr man kan komma, om man alldeles underlåter detta. År 1873 inträffade den märkvärdigheten — och det är väl det underligaste voteringsäfventyr, som någonsin egt rum inom den svenska Riksdagen — att i gemensam votering voterades om saker, som redan voro genom kamrarnes samstämmade beslut afgjorda. Detta är nu icke något märkvärdigt i och för sig, ty i fall jag har ett beslut, fattadt af Första Kammarren, och ett annat, fattadt af Andra Kammarren, innehållande en mängd bestämmelser, så kunna ju en del bestämmelser uti båda kamrarna hafva varit föremål för lika beslut, andra åter för olika, och det vore ju i sig sjelft ingenting märkvärdigt, att besluten i sin helhet ställas mot hvarandra. Men vid 1873 års riksdag inträffade dessutom, att statsutskottet inkom till kamrarna med förklaring, att Riksdagen måste anses hafva voterat penningar, som blifvit af Andra Kammarren afslagna, och om hvilka aldrig någonsin gemensam votering egt rum. Sådana äfventyr har man inlåtit sig på vid de gemensamma omröstningarna.

Men jag skulle gifva exempel på, att det kan vara alldeles riktigt och att det finnes praxis för, att man stundom icke kan ställa den ena kammarens beslut i dess helhet från det första ordet till det sista emot den Andra Kammarrens beslut i dess helhet från det första ordet till det sista. Det hände sig 1877, att båda kamrarna med anledning af kongl. proposition angående dels anslag och dels lån till staden Söderhamn fattade enahanda beslut om att lån skulle beviljas och att anslag skulle beviljas. Vidare fattade de beträffande 3 af de 4 vilkorspunkterna, som blifvit uppställda af statsutskottet, lika beslut. Deremot uppkom skiljaktighet i tvenne afseenden. Dels hade i sjelfva hufvudpunkten af klämman Andra Kammarren tillagt den bestämmelsen, att statskontoret skulle till riksgäldskontoret återgålda länebeloppet, dels hade Andra Kammarren också ändrat den fjerde i ordningen af vilkorspunkterna. — Hvad gjorde då statsutskottet? Statsutskottet uppställde Första Kammarrens hela beslut, sådant det lydde i frågans alla detaljer, mot Andra Kammarrens hela beslut uti dess alla detaljer. När denna proposition för gemensam votering inkom till kamrarna, blef den af båda kamrarna återremitterad, och det, såsom diskussionen utvisar, på den grund att, om man skulle votera mellan Första Kammarrens hela beslut såsom en helhet och Andra Kammarrens beslut såsom en helhet, följden derutaf skulle blifva, att de i voteringen deltagande, som kunde vara benägna att bifalla den ena,

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

men icke den andra af de punkter, uti hvilka kamrarne hade fattat olika beslut, skulle tvingas att i den ena delen rösta mot sin åsigt. Derför återremitterades propositionen. Hvad gjorde då statsutskottet? Statsutskottet återkom till kamrarne med en proposition, der det hade afskilt den hufvudsak och de tre vilkor, om hvilka Riksdagen ansågs hafva fattat beslut, därför att båda kamrarne hade fattat sammanstående beslut; och beträffande det återstående stälde statsutskottet nu upp icke en proposition utan två propositioner. Det uppstälde nemligen en proposition för hvardera af de två saker, som återstodo såsom föremål för olika meningar mellan kamrarne. Således finnes nog redan praxis för att man kan göra en sådan der klyfning, och efter mitt förmenande borde här rätteligen utbrytas en punkt såsom föremål för gemensam votering, nemligen frågan om det anslag på 25,000 kronor till semester, hvilket Första Kammaren har beviljat, men Andra Kammaren afslagit.

Herr talman! Jag skall anhålla att få instämman i det yrkande, som blifvit framställt af den förste talaren, och anser jag detta vara så mycket mera angeläget, som man derigenom tillmötesgår en i synnerhet under de senare åren af Första Kammaren röjd benägenhet att inskränka tillämpningen af stadgandet om gemensam votering.

Herr Jonsson i Hof: Herr talman, mine herrar! Af samma skäl, som statsutskottets vice ordförande redan anført, nemligen att denna voteringsproposition enligt hans åsigt borde få ingå till kamrarne för att af kamrarne pröfvas, röstade äfven jag inom utskottet för bifall till propositionen, och vid sådant förhållande kunde jag naturligtvis icke gerna reservera mig mot det beslut, som då blef fattadt. Men i sjelfva sakfrågan får jag bekänna, att jag är lika tveksam som utskottets vice ordförande.

Om, såsom den förste talaren anmärkte, regeringsformens bestämmelse när gemensam votering skall ega rum, nemligen i frågor rörande »statens reglerande» etc., skall vara afgörande, så skulle man ju kunna tycka, att votering i denna fråga på inga vilkor bör ega rum, men detta dock under den förutsättningen, att uttrycket »statens reglerande» syftar derpå, att olika siffror i debet och kredit af budgeten skulle blifva följden af kamrarnes olika beslut, så att derigenom den balans, som genom en beviljning slutligen måste fyllas, komme att uppgå till olika belopp. Är således uttrycket »reglerande» fästadt vid sjelfva hufvudsumman, så är den föreliggande frågan en affär, hvarom votering ingalunda bör ega rum. Men man kan äfven tänka sig, att uttrycket »reglerande» jemväl afser det fall, att visserligen icke slutsiffran i budgetens debet och kredit varder ändrad, så att den återverkar på det belopp, som skall fyllas genom beviljning, men ändock olika stora siffror komma in på ömse sidor i debet och

kredit. Under sådan förutsättning skulle icke regeringsformens bestämmelse komma i strid med riksdagsordningens, der det talas om »statsutgifter», utan i sådant fall skulle riksdagsordningens bestämmelse mera vara att anse som en förklaring eller bättre uttydning af hvad i regeringsformen är stadgad.

Emellertid tror jag, att praxis i ett fall, sådant som detta, har gått än hit och än dit. Den senaste talaren uppehöll sig ganska länge särskildt vid ett fall, nemligen en gemensam votering år 1882 rörande godkännande af pensionering utaf lotsverkets personal, och han drog deraf den slutsatsen, att detta fall icke vore jemförligt med det nu föreliggande. Jag får dock säga, att enligt min mening den votering, som då egde rum, torde gifva större styrka åt deras mening, som anse, att en votering afven här bör komma till stånd. Ty med voteringen år 1882 förhöll det sig alldeles på samma sätt, som här är fallet, eller att den icke kunde ändra slutsiffrorna i budgeten. Båda kamrarnes beslut voro likformiga i det hänseendet, att slutsumman af utgifter och af inkomster i båda fallen blef enahanda. Det egendomligaste med denna votering synes mig ligga deruti, att icke — såsom herr Hedin säger — Riksdagen der *faststälde* en stat för lotsverket, utan man begagnade här uttrycket *godkänna* en stat. Regeringen framstälde icke en proposition i vanlig form, att Riksdagen måtte bestämma utgiftsbeloppet och således fastställa staterna, utan Riksdagen skulle helt enkelt få vara nöjd med den stat, som Kongl. Maj:t förut uppgjort. Det var således på visst sätt ett yttrande af samma slag som dem Kongl. Maj:t ofta begär af Riksdagen i sådana frågor, som Kongl. Maj:t anser höra under sin ekonomiska lagstiftningsrätt. Det gälde således här icke ett på vanligt sätt formuleradt beslut om fastställande af en stat. Men trots allt detta voterades, som sagdt, den gången om de olika beslut, hvari kamrarne stannat.

Således tror jag, att man för hvardera meningen här kan åberopa ungefär lika goda skäl, både för den åsigten, att votering bör ega rum, och för den motsatta, nemligen att votering icke bör ifrågakomma. Jag för min del må bekänna, att jag är ganska tveksam om hvad som här är rättast att göra. Utgår man från den synpunkten, att medkammaren vid åtskilliga tillfällen vägrat votering på kanske ännu mindre hållbara skäl än dem denna kammare nu skulle kunna förebringa för en dylik vägran, så vore det ju alldeles riktigt, att kammaren afsloge voteringspropositionen; men om man icke utgår från den synpunkten och om man icke är alldeles viss om det lämpliga och grundlagsenliga uti att afslå voteringspropositionen, då kan man, hvilket jag fortfarande vill framhålla, med skäl vara mycket tveksam om hvad som här är att göra.

För min del skall jag icke tillåta mig att göra något yrkande. Hvad som här bör göras, är som sagdt en smakfråga,

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

och jag skall böja mig för hvilketdera beslut kammaren än fattar; men jag är snarast böjd för att tro, att det mest rigtiga kanske vore, att en votering komme att ega rum.

I detta yttrande instämde herrar *Wikstén, Holm och Lasse Jönsson*.

Herr Andersson i Nöbbelöf anförde: Herr talman, mine herrar! Det är redan påpekadt, att regeringsformen och riksdagsordningen icke fullt öfverensstämma i detta fall. Man kan således icke af deras bestämmelser draga en bestämd slutsats, i hvilka af dylika tvifvelaktiga fall man bör votera eller icke. Mig synes det emellertid, som om i denna fråga en gemensam votering icke skulle kunna ega rum. Ty huru man än vill tolka denna sak, skall man, om man ser på Kongl. Maj:ts framställning i denna fråga, finna, att det här gäller en fullkomlig omorganisation af telegraf- och telefonverken. Här skulle åtskilliga nya tjänster tillsättas, och följaktligen blefve det en omreglering af staterna. Jag för min del kan icke anse, att man bör votera, när sjelfva organisationsfrågan är hufvudsak. Det har visserligen händt en eller annan gång förut, att man voterat i dylika frågor. Vi hafva på detta sätt blifvit lyckliggjorda med kommerskollegium, och vi hafva, såsom här framthållits, äfven på detta sätt omorganiserat lotsstyrelsen. Jag för min del kan dock icke anse, att man bort votera om lotsstyrelsen, ty om man *godkänner* en stat eller *fastställer* densamma, är efter min tanke skilnaden ytterst liten. Om Kongl. Maj:t hemställer, att Riksdagen ville godkänna en viss stat, så är det temligen liktydigt, om Riksdagen derpå svarar nej, vi godkänna den icke, eller om Riksdagen afslår densamma. Därför anser jag, att man lika litet hade bort votera i den frågan, som man nu bör votera i den föreliggande. Då nu Första Kammaren, så snart det lämpar sig för dess syften, t. ex. om det gäller skollärarnes aflöningsförhållanden, är färdig att afslå de framställda voteringspropositionerna, så tycker jag att vi kunna göra Första Kammaren den tjensten att denna gång afslå voteringspropositionen, på det att icke Första Kammaren må stå ensam i det fallet, när det är fråga om skiljaktiga meningar kamrarne emellan. Jag för min del yrkar afslag å förslaget.

Häruti instämde herrar *John Olsson* från Stockholm, *Thoméé, Aulin, Nydahl* och *Petersson* i Boestäd.

Herr Ljungman: Jag skall be att få fästa uppmärksamheten på att, när man åberopar grundlagen, man icke bör lösricka ett stycke ur dess sammanhang med andra stycken, utan man bör taga hänsyn till äfven dessa andra bestämmelser i grundlagen, hvilka närmare visa, huru stadgandet i fråga skall tillämpas. Om vi nu gå tillbaka till §§ 62 och 64 regeringsformen, så finna

vi der stadgadt, att Riksdagen skall bestämma, »*huru särskilda summor skola till särskilda ändamål användas, och dessa summor under bestämda hufvudtitlar uti riksstaten anslås*», och det är just detta, som man kallar för »statens reglerande» i detalj. Äfven om tvenne statsregleringsförslag sluta på samma belopp, men äro olika i detalj, skall således gemensam votering tydligen ega rum. Det går ej an att säga, att här gäller det en *organisationsfråga*; ty det är i sjelfva verket alltid fallet, när en lönestat hvilken som helst föreligger, att i någon mån organisationen af det verk beröres, för hvilket lönestaten skall fastställas. På sådant sätt skulle ju eljest snart sagdt de viktigaste gemensamma voteringsfrågorna bortfalla, och man skulle göra grundlagens syfte med gemensamma voteringar om intet. Här föreligger ju det fallet, att det af Kongl. Maj:t föreslagits en aflöningsstat, och att denna stat blifvit af Andra Kammarens ledamöter i statsutskottet afstyrkt och derefter af denna kammars eafslagen. Mig synes det därför vara klart, att man måste votera gemensamt om denna aflöningsstat, för så vidt man icke skall komma i kollision med grundlagens uttryckliga bud.

Hvad beträffar den der frasen om telefonväsendets inordnande i telegrafverket, på hvilken man synes hafva lagt så mycken vikt, så är den enligt mitt förmenande i sjelfva verket temligen betydelselös, ty telefonväsendet är redan nu så fullständigt inordnad i telegrafverket som det någonsin kan bli. Snarare skulle då ett antagande af Första Kammarens beslut innebära, att telefonväsendet blir mera afskildt från telegrafväsendet, än det för närvarande är. Nu är det nemligen en gemensam teknisk byrå för telegraf- och telefonärenden, men om Första Kammarens beslut godkännes af Riksdagen, så blir följden den, att det måste inrättas en särskild teknisk byrå för telegrafärenden och en särskild för telefonärenden. Emellertid kan jag icke finna, att här föreligger någon organisationsfråga, ty organisationen har man redan. Här gäller det i sjelfva verket endast en aflöningsstat, om hvilkens gillande eller förkastande man skall votera. På denna grund får jag med hänvisning till 69 § regeringsformen, 62 och 64 §§ regeringsformen, hvilka ytterligare förtydliga saken, och slutligen 85 § i samma grundlag, hvilken paragraf antyder att regeringsformen är den främsta grundlagen, i öfverensstämmelse med hvilken de öfriga skola vara affattade, yrka bifall till utskottets förslag.

Herr *Peterson* i Hasselstad instämde med herr *Ljungman*.

Herr Friherre *Åkerhielm*: Jag tror mig kunna antaga, att de fleste riksdagsmän, åtminstone de, som någon tid deltagit i Riksdagens arbeten, kunna vara med mig ense derom, att i vår grundlag finnes en lucka -- en betänkelig lucka -- i fråga om

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

föreskrifter, nemligen huru ett Riksdagens gemensamma beslut skall kunna anses vara kommet till stånd. I de fall, då gemensamma voteringar företagas, är svaret på denna fråga gifvet, men om hvardera kammaren har — hvad nu *in praxi* erkändt är — grundlagsenlig rätt att afslå en voteringsproposition, så kan, i det fallet att den ena kammaren afslår och den andra bifaller en framställd voteringsproposition, lätt inträffa att, såsom herr Hedin också nyss anförde ur sin erfarenhet, »af kamrarnes beslut varder platt intet». En kongl. proposition kan på detta sätt komma att stå utan svar. Det finnes visserligen en utväg att i sådana fall, då synnerligt ömtåligt är, söka få en på visst sätt utanför kamrarnes stående domstol att uttala sig, och det är, då en talman finner sig böra vägra proposition på ett framställt yrkande om voteringspropositions ogillande, och kammaren likvisst gent emot talmannen vidhåller yrkandet på proposition. Det är då konstitutionsutskottet skall uttala sig, huruvida proposition bör framställas eller icke. Denna utväg har, såsom herr Hedin nyss påpekat, en gång i slikt fall blifvit anlitad af talmannen i Första Kammaren och, om jag icke misstager mig, en gång äfven af en Andra Kammarens talman. Den utvägen är emellertid enligt mitt förmenande icke god. Jag har därför mången gång varit betänkt på att man borde söka finna något forum, någon domstol, dit afgörandet kunde hänvisas, huruvida en gemensam voteringsproposition borde hafva godkänts eller huruvida den kammare, som ogillat densamma, må hafva haft grundlagens stöd för sin mening. Så länge man emellertid icke afhulpit detta ledsamma förhållande, att sådan domstol saknas, och det alltså kvarstår att, derest en kammare begagnar sin rätt att underkänna en voteringsproposition, något Riksdagens beslut i sådant fall icke komma till stånd, måste man också tillse, hvilka följder häraf kunna uppstå.

Beträffande nu föreliggande fall kan jag, utan att inlåta mig på huruvida icke statsutskottet möjligen kunnat uppställa voteringspropositionen lyckligare än som nu skett, dock påstå, att den kongl. propositionen *skall* besvaras och att, om denna kammare nu afslår utskottets förslag till voteringsproposition, Kongl. Maj:t icke får något svar på sin framställning till Riksdagen. Hvilken stat finnes då för telegrafverket? Ingen. Skall man då afvakta en ny kongl. proposition eller någon tolkning att den hittills gällande staten kvarstår? Jag tror för min del icke att man kan komma med en sådan tolkning, utan bästa sättet att komma ur detta konstitutionella dilemma vore nog, om Kongl. Maj:t inkomme till Riksdagen med en ny proposition i ämnet. Då frågar jag: är det så lyckligt att komma i ett sådant konstitutionelt dilemma? Nej, det kan det icke vara, ty det kan en annan gång hända, att en fråga, som ligger denna kammare varmt om hjertat och hvilken synes oss här tydligen

böra genom gemensam votering afgöras, strandar på just samma tränga formalistiska uppfattning i medkammaren som den, hvilken nu tyckes vilja göra sig gällande i denna kammare. Och vi ega då ej ens rätt att rigta någon förebräelse mot Första Kammaren, när vi just i ett sådant fall sjelfva varit med om att afslå en framställd voteringsproposition. Svärdet är tveeggadt, jag ber att få framhålla det för herrarne.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Att nu yrka en återremiss, torde gagna till intet, enär jag förmodar, att det finnes föga utsigt att i medkammaren få en sådan till stånd. Det gäller således att bestämma sig för antingen att bifalla eller afslå den föreslagna voteringspropositionen. Mot dess uppställning hafva onekligen gamla goda erinringar blifvit gjorda, enkannerligen af den förste talaren, men då ännu ingen möjlighet torde förefinnas att komma ifrån det konstitutionella dilemma, man annars fastnar i, vill det synas mig, som om vi icke hafva annat val än att godkänna voteringspropositionen, sådan den föreligger. I likhet med herr Ljungman anser jag också, att de af honom citerade grundlagsparagraferna gifva ett godt stöd för en sådan uppfattning, ty staten för telegrafverket *måste* regleras och den kongl. propositionen *skall* besvaras. Och äfven om man möjligen kan säga, att den föreslagna voteringspropositionen kunde hafva varit trängre affattad, så finnes dock, enligt mitt förmenande, ingenting annat att göra än att vara med om den gemensamma voteringen.

Jag vill därför sluta mig till dem, som yrkat bifall till statsutskottets föreliggande utlåtande.

Herr vice talmannen Danielson: Då jag reserverat mig mot detta utlåtande, är det också tydligt, att jag i hufvudsak instämmer i de skäl, som blifvit anförda för afslag å den framställda voteringspropositionen.

Under den nu pågående diskussionen har, så vidt jag kunnat fatta, ingen euda talare kunnat visa, att telegrafverkets stat kommer att sluta på annat belopp, om gemensam votering företages, än om sådan icke kommer till stånd. Hufvudskälet, hvarför jag anser, att gemensam votering i denna fråga icke bör anställas, är, att det här gäller att godkänna eller förkasta en stat, hvilken icke har någon inverkan på statsregleringen, utan som i begge fallen kan sägas på öret blifva densamma. Det är en omständighet, som man vid denna frågas bedömande måste påakta. Och hvad beträffar det förhållandet, att man i liknande frågor den ena gången har låtit det gå till gemensam votering och den andra gången icke, tror jag, att det i den nu föreslagna voteringspropositionen finnes sanmanfördt så mycket, att ensamt den omständigheten bör vara ett tillräckligt skäl att afslå densamma. Ty här gäller det icke allenast att fastställa en stat för telegrafverket, utan också att i detsamma inordna telefonväsendet, be-

Ang. en vö-
teringspro-
position för
gemensam
omröstning.
(Forts.)

vilja pensioner och mycket annat. Kan man då säga, att saken är så enkel, när det gäller att taga alla dessa utgiftsfrågor i ett sammanhang? Jag tror, att om utskottet från början uppställt hvarje sak för sig utan allt detta påhäng, så kunde man möjligen i en del punkter hafva voterat gemensamt och beträffande andra måhända kommit till ett annat resultat. Och skulle nu staten för telegrafverket på detta sätt fastställas, så kan med skäl sägas, såsom den förste talaren i ordningen också mycket riktigt anförde, att Andra Kammaren icke med ett enda ord yttrat sig rörande detaljerna af ifrågavarande stat. Ty då den kongl. propositionen förevar till behandling här i kammaren, ingick man icke i någon pröfning af om den eller den tjänstemannens eller den eller den gradens olika löneförhållanden, utan diskuterade endast sjelfva principfrågan, som var förslaget om telefonväsendets inordnande i telegrafverket. Detaljerna rörande aflönings- och pensionsstater m. m. hafva sålunda icke berörts i Andra Kammarens beslut. Det är visserligen sant, att kammaren icke varit betagen sin rätt att rörande dessa detaljer göra de ändringar, som kammaren kunnat anse önskvärda, men genom det beslut, som Andra Kammaren fattade, då den följde reservationen, har emellertid någon sådan närmare granskning af de många detaljerna i det kongl. förslaget till stat för telegrafverket icke blifvit gjord. Jag tror därför, att man går hvarken Kongl. Maj:t eller grundlagen för nära, om man, på så sätt Andra Kammaren för sin del beslutit, anvisar hvad som behöfves såväl i det ena som i det andra fallet. Nu har man sagt, att den kongl. propositionen kommer att sakna svar, derest icke gemensam votering eger rum. Jag kan icke dela denna uppfattning, ty enligt min åsigt anvisar Andra Kammarens beslut Kongl. Maj:t att följa den gamla staten för telegrafverket, och deruti ligger väl icke något oegentligt. Den staten kommer väl också att tillämpas för nästa år och intill dess den i någon eller några punkter kan varda af Riksdagen ändrad.

Det är på grund af dessa skäl jag anser, att man icke bör riskera en gemensam votering rörande en stat så omfattande som denna. Det är för mycket i klump, så att säga. Jag tror icke heller, att Riksdagen någonsin förut anställt gemensam votering om en dylik fråga, som innefattat så många olika delar och ärenden.

På grund af hvad jag nu anfört och under åberopande af hvad som af föregående talare blifvit yttradt för den uppfattningen, att någon gemensam votering rörande den förevarande frågan icke bör ega rum, anhåller jag att få instämna med dem, som yrkat afslag på den framställda vöteringspropositionen.

Med herr vice talmannen förenade sig herr *Petersson* i Runtorp.

Herr Elowson: Onekligen är den fråga, som nu föreligger till kammarens afgörande, af en mycket svårlöst beskaffenhet, i synnerhet som vi alla veta, att den praxis, som hittills följts rörande spörsmålet, när gemensam votering skall företagas eller icke, varit ganska sväfvande.

För min del finner jag, att enligt ja-propositionen skulle Kongl. Maj:t ega rätt att i ifrågavarande utgiftsstaten göra de jemkningar, som kunde finnas af behovet påkallade. I öfverensstämmelse med nej-propositionen skulle ock Kongl. Maj:t hafva sig förbehållen rätt att i dessa staten göra de jemkningar, som kunna finnas af behovet påkallade. Enligt ja-propositionen skulle åt Kongl. Maj:t lemnas befogenhet att för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring använda det öfverskott, som kan uppstå å inkomsterna af telegraphportoavgifter samt af telefonabonnements- och särskilda samtalsavgifter. Något liknande förekommer också i nej-propositionen, der det heter: »att det öfverskott, som kan å telegrafinkomsterna uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring.» Hvad som i denna fråga egentligen är af statsregleringsart, är således lika i både ja- och nej-propositionen.

Då så är, består, enligt mitt förmenande, den egentliga olikheten mellan kamrarnes beslut deruti, att Andra Kammaren afslagit Kongl. Maj:ts förslag om telefonväsendets inordnande i telegrafverket, under det att Första Kammaren bifallit utskottets hemställan i detta hänseende. Jag kan för öfrigt icke finna, att den frågan egentligen är af statsregleringsart. Helst skulle jag i likhet med den högt ärade talaren på stockholmslänsbanken önska, att frågan blefve återremitterad till statsutskottet för undergående af ny behandling, men då detta af praktiska skäl väl icke låter sig göra, så anser jag mig i den villrådighet, hvartill utskottets förslag, åtminstone hos mig, gifver anledning, böra stanna vid det yrkande, som blifvit framställt om afslag å voteringspropositionen. Och jag gör detta därför, att jag finner, att ja- och nej-propositionen äro beträffande hvad som egentligen är af statsregleringsart enahanda och att olikheten dem emellan endast är en ren organisationsfråga.

På dessa grunder ansluter jag mig till dem, som yrkat afslag på den af statsutskottet nu framställda voteringspropositionen.

Herr Eriksson i Elgered instämde häruti.

Herr Månsson: I likhet med herr Andersson i Nöbelöf beklagar jag den inkonsequens, som Riksdagen gjort sig skyldig till då det gällt att, beträffande frågor af den beskaffenhet, som den nu föreliggande, besluta öfver framlagda voteringspropositioner, och i synnerhet beklagar jag den inkonsequens,

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

hvertill Första Kammaren i detta afseende gjort sig skyldig. Jag anser emellertid icke, att denna inkonsequens bör i något fall återverka på kammarens beslut i nu föreliggande fråga. Man bör nemligen, så vidt möjligt är, endast se frågan sådan den föreligger, utan hänsyn till hvad som passerat förut eller hvad medkammaren förut gjort. Kammaren bör också i det längsta söka undvika att afslå en voteringsproposition.

Nu medgifver jag visserligen, att denna fråga icke inverkar på statsregleringen, enär, såsom förut är sagdt, det gäller samma summa i ja-propositionen som i nej-propositionen, men nekas kan dock icke, att, om ja-propositionen skulle blifva Riksdagens beslut, telefonpersonalen komme att sättas på ordinarie stat, hvilket återverkade på pensionsförhållandena. Det synes mig då tydligt, att man måste ingå på en gemensam votering om denna sak. Här gäller, såsom sagdt, huruvida telefonpersonalen, som nu är på extra stat skall komma på ordinarie stat samt sålunda erhalla rätt till pension, ty nu eger den icke någon sådan rätt. Om jag nu väger de skäl, som här anförts för och emot en gemensam votering, och då jag dertill hört, att till och med de, som yttrat sig emot ett sådant förfaringssätt, varit ytterst tveksamma, har jag för min del kommit till den åsigt, att gemensam votering här bör ega rum. Härtill kommer, att, om denna voteringsproposition afslås, telegrafverket nästa år kommer att sakna utgiftsstat, så vida vi icke få en ny kongl. proposition derom.

På grund häraf och då jag anser, att Riksdagen bör gifva Kongl. Maj:t ett svar på sin proposition, håller jag före, att gemensam votering bör ega rum, och jag tillåter mig därför också yrka, att den föreslagna voteringspropositionen måtte godkännas.

Herr Hedin: Med anledning af ett par talares yttranden ber jag att få säga några ord.

Det är naturligtvis alldeles riktigt, att Kongl. Maj:t bör hafva svar på hvarje sin framställning till Riksdagen. Men Kongl. Maj:t kommer icke att i detta fall behöfva sakna något svar, därför att hans framställning om telefonväsendets inordnande i telegrafverket blifvit afslagen genom olika beslut af begge kammarne. Kongl. Maj:t får nemligen då det svar, att utgången af hans framställning har blifvit sådan, att denna sak har förfallit. Detta är för öfrigt något, som Kongl. Maj:t icke är ovan vid. Särskildt blef han genom särskilda utskottets åtgärder vid 1890 års riksdag van dervid. Särskilda utskottet ansåg då nemligen allt sådant förfallet, som icke gick efter dess höga behag, och det fick med sig Första Kammaren i denna sin åsigt, ehuru Andra Kammaren spjernade emot. Resultatet blef, att en hel del saker förföllo, och detta fick Kongl. Maj:t kännedom om. För öfrigt torde det vara likgiltigt, om saken uttryckes så, att Riksdagen

afslagit framställningen eller om man mera exakt säger, att Riksdagens afslag består i effekten af kamrarnes olika beslut. Nu kan man visserligen säga, att det icke var af någon betydelse, att Kongl. Maj:t år 1890 fick afslag på en del saker, som då voro före, såsom t. ex. att frågan om indragning af en lektors- och två adjunktsbefattningar vid Vesterås läroverk förföll, men att här är fråga om penningar. Kommer då Kongl. Maj:t i någon förlägenhet derigenom, att denna gemensamma votering afslås? Nej, visst icke. Om Kongl. Maj:t icke är belåten med det gamla tillståndet, har han ju att vidtaga en åtgärd, som icke alls är sällsynt, nemligen att till Riksdagen inkomma med en ny proposition. Gör icke Kongl. Maj:t detta, utan finner sig belåten med den gamla staten för telegrafverket, bör statsutskottet helt enkelt af eget initiativ hos Riksdagen göra framställning om uppförande för nästa år af samma stat för telegrafverket som den nu gällande. Kongl. Maj:t går derigenom icke förlustig sin nuvarande dispositionsrätt öfver de blifvande öfverskottstelegrafmedlen, och öfver telefonmedlen får han en ännu mera obegränsad dispositionsrätt — nemligen den, som han nu har — än han skulle få genom antagande af det framlagda förslaget.

Följden af ett förkastande af denna voteringsproposition blir sålunda icke, att Kongl. Maj:t kommer att sakna svar på sin framställning, utan att han får det svar, att organisationsfrågan genom kamrarnes olika beslut förfallit, och detta kommer icke att bringa Kongl. Maj:t i den ringaste förlägenhet.

Herr von Friesen: Jag vill endast betona att, så vidt jag kunnat finna, har icke denna diskussion, som nu förts, kunnat i ringaste mån häfva den tveksamhet, som från början varit rådande derom, huruvida man beträffande förevarande fråga bör enligt grundlagen skrida till gemensam votering eller icke. Under sådana förhållanden förefaller det mig, som om man borde tillse, att man icke genom det beslut, som i dag fattas, inlåter sig på en förkammaren äfventyrlig praxis. Så blir emellertid fallet, om voteringspropositionen godkännes, ty då fränkänner kammaren sig sin rätt att yttra sig öfver detaljerna af en föreslagen lönestat. Denna rätt bör enligt mitt förmenande kammaren framför allt söka bevara åt sig, och det är särskildt på denna grund som jag vidhåller mitt förut framställda yrkande.

Herr Ljungman: Gent emot den siste talaren ber jag få anmärka, att här har en stat blifvit framlagd af Kongl. Maj:t, och kammaren har icke varit beröfvad sin rätt att granska denna stat i dess minsta detaljer. Om, såsom herr vice talmannen anmärkte, frågan nu kommit något litet på sned och blifvit besynnerligt behandlad, så är detta statsutskottets eget fel.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.

(Forts.)

Jag skulle i alla fall högeligen beklaga, om ett Riksdagens utskott skulle begagna sin myndighet derhän, att grundlagens uttryckliga bud blefve åsidosatt. Då en stat framlagts för Riksdagen till behandling och deri är fråga om dels nya tjänster, dels nya aflöningsförhållanden, synes det mig själfklart, att gemensam votering skall ega rum, om kamrarna stannat i olika beslut beträffande denna stat. Då man här talar om att detta är en organisationsfråga, så är detta precis detsamma som att säga, att då det faller den ena kammaren in att neka gemensam votering, kan den göra det, bara den anför hvilket svepskäl som helst för sin åsigt.

Om man granskar den stat, som är intagen på sid. 6—11 af förevarande memorial, skall man finna, att här föreligger endast en statsregleringsfråga och egentligen icke alls någon organisationsfråga, ty den hufvudsakliga organisationen af telegrafverket är faktiskt redan genomförd och telefonväsendet skulle icke genom antagandet af denna stat komma i något annat förhållande till telegrafverket än det, hvori det nu är, och detta vare sig Kongl. Maj:ts förslag bifalles eller icke. Det är naturligtvis också gifvet, att, om Kongl. Maj:t proposition nu afslås derigenom, att Andra Kammaren vägrar gemensam votering eller den faller i en sådan votering, den gamla staten kommer att för nästa år blifva gällande, och måste naturligtvis Riksdagen i sitt svar till Kongl. Maj:t enligt båda kamrarnes i den delen samstämmiga beslut anvisa de medel, som behöfvas för telegraf- och telefonväsendets bedrivande, såsom också förut skett vid föregående tillfällen, då denna sak varit före.

Jag yrkar fortfarande, att voteringspropositionen måtte godkännas.

Herr Andersson i Nöbbelöf: Jag begärde ordet med anledning af den siste talarens yttrande, att vi mycket väl kunnat behandla den föreslagna staten i detalj samt att det vore beklagligt, om ett utskott ville begagna sin myndighet på det sätt, att den kunde neka kammaren sin grundlagsenliga rätt. Jag vill då säga honom, att kammaren kunde visserligen inlåta sig på frågans detaljer, men då kammaren icke vill vara med om de i staten föreslagna nya tjänsterna, deribland en byråchef m. fl., hvilket vore en följd af telegraf- och telefonverkens sammanslagning, så ansåg kammaren icke nödigt att inlåta sig i detaljerna, utan afslog alltsammans, som rörde omorganisation af telegrafverket. Sådant var förhållandet och icke något annat. Kan man då säga, att statsutskottet genom sin uppfattning af voteringspropositionen beröfvat kammaren sin grundlagsenliga rätt att votera? Jag tror det icke. Kammaren har sagt, att den vill behålla den organisation af telegraf- och telefonväsendet, som nu är. Detta är alltsammans.

Jag yrkar fortfarande, att den föreslagna voteringspropositionen icke måtte godkännas.

Ang. en voteringsproposition för gemensam omröstning.
(Forts.)

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats: 1:o godkännande af den föreslagna voteringspropositionen; 2:o afslag å densamma; och 3:o) af herr von Friesen, att kammaren, med ogillande af utskottets nppfattning att frågan borde genom gemensam votering afgöras, måtte afslå voteringspropositionen. Herr talmannen upptog till proposition hvart och ett af dessa yrkanden i nu nämnd ordning och förklarade sig anse den förstnämnda propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Som votering emellertid begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits bifall till herr von Friesens yrkande, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren godkänner den af statsutskottet i memorialet n:o 41 föreslagna voteringsproposition,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med ogillande af utskottets uppfattning, att frågan bör genom gemensam votering afgöras, afslagit den föreslagna voteringspropositionen.

Omröstningen visade 81 ja, men 108 nej; hvadan kammaren beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§ 5.

Föredrogos men blefvo å nyo bordlagda:
statsutskottets utlåtanden n:is 42 och 43;
sammansatta bevillnings- och lagutskottets memorial n:o 4;
samt
lagutskottets utlåtanden n:is 45, 46, 47 och 48.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 4,14 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.